

Zpravodaj Československého sdružení uživatelů TeXu

Ladislav Lhotka

Několik poznámek nejen k výroční ceně CSTUGu

Zpravodaj Československého sdružení uživatelů TeXu, Vol. 3 (1993), No. 2, 85–86

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/149667>

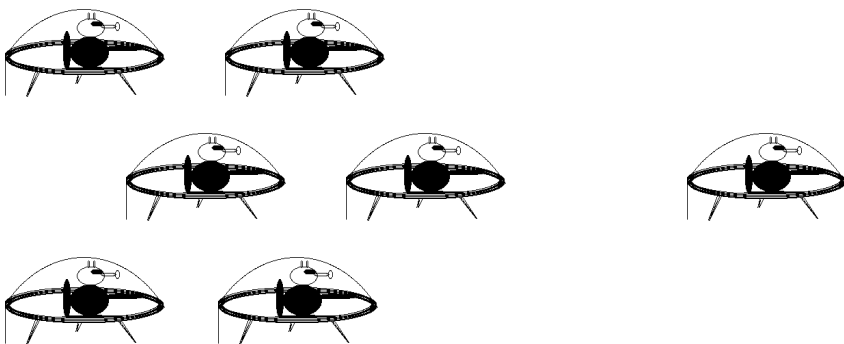
Terms of use:

© Československé sdružení uživatelů TeXu, 1993

Institute of Mathematics of the Czech Academy of Sciences provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This document has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://dml.cz>

Úplne nakoniec by som sa chcel poďakovať pani Chlebkovej a pánovi Súkeníkovi, bez ktorých by tento článok asi ťažko vznikol.

Několik poznámek nejen k výroční ceně ζ TUGu

LADISLAV LHOTKA

Jak se dočtete na jiném místě tohoto Zpravodaje, vyhlašuje výbor výroční cenu ζ TUGu. Rád bych k oněm strohým propozicím připojil pár soukromých úvah na obecnější téma.

Především, existence výroční ceny by měla předznámenat posun aktivity výboru a dalších kolegů z roviny obstarávání hromadných licencí programů do pozice nadační organizace. Dnes již snad dořešená causa editoru totiž jasně ukázala, že při dané pestrosti členské základny jen těžko najdeme produkt, s kterým se zavděčíme členům všem. I když konečná kombinace zakoupeného editoru a korektoru je sama o sobě podle mého velmi dobrá a za rozumnou cenu, vedla k tomuto konci velmi trnitá cesta, trvající již dobře dva roky.

Druhou stranou mince je pak otázka způsobu šíření softwaru. Předně bychom měli snad všichni cítit jistý závazek vůči Donu Knuthovi, Tomu Rokickému, Eberhardu Mattesovi a spoustě dalších známých i méně zná-

mých nadšenců, bez nichž by $\text{T}_{\text{E}}\text{X}$ & spol., neřkuli ζTUG neexistovaly, a my bychom bezcílně pojížděli myši po obrazovce, porušující přitom copyright.

Myslím si tedy, že naše organizace by jaksi z principu měla podporovat volně šířitelný (tzv. *public domain*) software. Kromě etických však existuje i řada důvodů ryze pragmatických. Především je evidentní, že veškerý skutečný pokrok v oblasti softwaru a computer science dosud probíhal takřka bez výjimky právě cestou menších či větších příspěvků mnoha jednotlivců k neustále se zvětšující sněhové kouli všeobecně dostupných programů. Tímto poněkud chaotickým způsobem nevznikl jen $\text{T}_{\text{E}}\text{X}$, ale třeba i dosud nejdokonalejší operační systém (nene, MS-DOS to není). Unix vždy byl a stále tak trochu je podoben živému organismu, který při své komplikovanosti obsahuje mnoho temných zákoutí, přežití věci jsou novými vytlačovány jen postupně a po nějakou dobu obvykle koexistují, nicméně jeho dlouhodobý vývoj je zřetelně pozitivní.

Nerad bych vzbudil dojem, že jsem proti působení neviditelné ruky Adama Smithe, či dokonce že závidím producentům softwaru jejich zisky. Jenže působení trhu v softwarovém průmyslu nevede, obávám se, v řadě případů k selekci toho nejlepšího. Docela často směřuje k různým formám nekalé soutěže, přihlouplým soudním sporům o „look and feel“ a konec konců k přímé újmě zákazníka. Do nebe volajícím příkladem je dlouhodobá stagnace právě zmíněného Unixu způsobená nesmyslnou licenční politikou jeho (dnes už naštěstí bývalého) „vlastníka“, firmy AT&T.

Komerční software ovšem byl, jest a bude. Jde jen o to, aby k němu existovala protiváha a jeho hnací motor — public domain software. U nás ho všichni s radostí využíváme, ale kolik lidí ho tu také píše? Proto bych považoval za velmi záslužné, kdyby třeba právě ζTUG pomohl rozšířit jejich řady. Jinak budou u nás všichni potenciální Knuthové dál programovat bankovní databáze.